

EVALUATIE WERKTOP

Auteurs: Prof. dr. Nicolette van Gestel, Dr. Shirley Oomens, Eva Buwalda-Groeneweg MA

In opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Juni 2014

SAMENVATTING

Gemeenten in Nederland krijgen steeds meer verantwoordelijkheid voor het lokaal en regionaal arbeidsmarktbeleid. Met de aanstaande Participatiewet en de afspraken in het Sociaal Akkoord ligt er voor nu en de komende jaren een forse opgave om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk te helpen. Op de huidige arbeidsmarkt is dat niet eenvoudig, want het totale arbeidsaanbod is aanzienlijk groter dan de vraag. De voorkeur van de meeste ondernemers gaat bovendien niet vanzelf uit naar werkzoekenden met een bijstandsuitkering.

De opgave van gemeenten om mensen met een uitkering en/of beperking aan het werk te helpen is echter zonder de medewerking van ondernemers een *mission impossible*. Het is dus van het grootste belang dat gemeenten zich verdiepen in de mogelijkheden om ondernemers - liefst duurzaam - te interesseren voor het kansen bieden op werk of werkervaring. Dit onderzoek geeft inzicht in de succes- en faalfactoren van een vernieuwende aanpak om een dergelijke publiekprivate samenwerking tussen gemeenten en ondernemers vorm te geven: de Werktop-aanpak.

De Werktop-aanpak is ontwikkeld door Van Amstel Advies en vanaf 2012 in praktijk gebracht in de gemeente Zoetermeer. In juni 2014 doen inmiddels twaalf gemeenten mee aan deze aanpak. Zeven gemeenten namen deel aan dit evaluatieonderzoek. Het gaat om Hilversum, Zaanstad, Lansingerland, Doetinchem en de MUG-gemeenten (een aanstaande fusie van de gemeenten Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Groesbeek). De Werktop-aanpak is in deze gemeenten eind 2012 gestart als project onder begeleiding van Van Amstel Advies en met een looptijd tot 1 april 2014 (in Zaanstad tot 1 januari 2014).

De Werktop-aanpak kent de volgende uitgangspunten:

- de aanpak is een co-creatie van gemeente en bedrijfsleven;
- re-integratie van werkzoekenden vindt op de werkplek bij ondernemers plaats;
- de vraag van ondernemers is leidend;
- positieve benadering van werkzoekenden;
- relatiebeheer van ondernemers en kandidaten is in één hand.

In de Werktop-aanpak staat de behoefte van ondernemers aan personeel en een direct contact tussen ondernemers en kandidaten voorop. De inspanning van de gemeente is primair gericht op het opzoeken van kansen op werk bij ondernemers en hierop snel en adequaat reageren door het

organiseren van persoonlijke ontmoetingen tussen (meerdere) ondernemers en WWB-ers, in de vorm van een 'prettig gesprek'. In dit gesprek dat een informeel karakter heeft en waarin op intermenselijk niveau contact wordt gelegd, kunnen (wederzijdse) vooroordelen verminderen en matches ontstaan, zowel voor het opdoen van werkervaring als regulier werk. Het concrete doel van de Werktop-aanpak in elk van de deelnemende gemeenten is: het leggen van nieuwe contacten met zeventig ondernemers en het realiseren van veertig plaatsingen op reguliere banen en twintig werkervaringsplaatsen. Het structurele doel is om te komen tot een duurzame, horizontale samenwerking tussen overheden en ondernemers in het sociale domein, i.h.b. voor re-integratie.

Het evaluatieonderzoek naar de Werktop-aanpak is uitgevoerd door de Tilburgse School voor Politiek en Bestuur van Tilburg University, in de periode 15 november 2013 – 15 juni 2014. Zowel het proces als de resultaten van Werktop zijn onderzocht op basis van enquêtes onder ondernemers, kandidaten en een controlegroep WWB en groeps gesprekken met gemeenten en Van Amstel Advies.

De belangrijkste conclusie uit de enquête onder WWB-ers is dat de Werktop-aanpak significant meer WWB-ers aan werk helpt dan in een controlegroep het geval is. Ook het zoekgedrag van de WWB-ers die deelnamen aan de Werktop-aanpak is significant actiever en het geloof in eigen kunnen significant hoger dan in de controlegroep. WWB-ers die deelnamen aan de Werktop-aanpak zijn bovendien aanzienlijk positiever over hun benadering door de gemeente dan de controlegroep.

De resultaten van de Werktop-aanpak in termen van nieuwe ondernemerscontacten, reguliere banen en werkervaringsplaatsen overtreffen in ruim de helft van de gemeenten de gestelde doelen, maar blijven in twee gemeenten (ver) daarbij achter. Uit het onderzoek blijkt dat deze verschillen vooral kunnen worden begrepen vanuit het draagvlak binnen gemeenten en de geïnvesteerde tijd in de Werktop-aanpak door gemeenten en Van Amstel Advies.

Er is ruimte voor verbetering. Ondernemers zijn positief over de Werktop-aanpak maar dringen aan op meer aansluiting op hun behoeften en meer administratieve en financiële ondersteuning. WWB-cliënten die aan de Werktop-aanpak deelnamen zijn significant tevredener over de toegevoegde waarde van de gemeentelijke Sociale Dienst aan het vinden van werk dan de controlegroep, maar willen meer maatwerk en inzet van de gemeente. Gemeenten zelf zijn ook positief en willen allemaal verder met (elementen van) de Werktop-aanpak. Toch blijken er nog nauwelijks waarborgen te zijn voor een structurele verankering van de aanpak. Het Werktop-project laat positieve resultaten zien, maar gaat het zonder krachtige steun op alle bestuurlijke niveaus (lokaal, regionaal en nationaal) niet redden. Aan de enthousiaste uitvoerders van de Werktop-aanpak op de werkvloer van de gemeenten en aan de ondernemers en kandidaten uit de WWB zal het in elk geval niet liggen.

INHOUDSOPGAVE

- 1 INLEIDING
 - 1.1 Meer verantwoordelijkheid voor gemeenten
 - 1.2 Van aanbod- naar vraaggerichte re-integratie
 - 1.3 Uitgangspunten van de Werktop-aanpak
 - 1.4 Doel- en vraagstelling van het onderzoek
 - 1.5 Opbouw van het rapport

- 2 ONDERZOEKSKADER
 - 2.1 Publiekprivate samenwerking (PPS)
 - 2.2 Verticale en horizontale vormen van PPS
 - 2.3 Horizontale PPS: nieuw in het sociaal domein
 - 2.4 Knelpunten en condities voor succes

- 3 METHODEN
 - 3.1 Enquêtes onder ondernemers en kandidaten
 - 3.2 Enquête onder controlegroep
 - 3.3 Groepsinterviews met gemeenten

- 4 RESULTATEN: AAN HET WERK
 - 4.1 Kenmerken deelnemende gemeenten
 - 4.2 Doelen van de Werktop-aanpak per gemeente
 - 4.3 Resultaten van de Werktop-aanpak
 - 4.4 Specifieke vormgeving van de Werktop-aanpak per gemeente

- 5 WERKTOP-AANPAK: BEOORDELING DOOR ONDERNEMERS
 - 5.1 Kenmerken ondernemers betrokken in de Werktop-aanpak
 - 5.2 Evaluatie van de Werktop-aanpak door ondernemers
 - 5.3 Beoordeling van de relatiemanager van de gemeente
 - 5.4 Knelpunten en condities voor succes vanuit ondernemers

- 6 ERVARINGEN VAN WERKZOEKENDEN
 - 6.1 Kenmerken kandidaten Werktop en controlegroep
 - 6.2 Beoordeling van de relatiemanager van de gemeente
 - 6.3 Evaluatie van de Werktop-aanpak door kandidaten
 - 6.4 Knelpunten en condities voor succes vanuit werkzoekenden

- 7 EVALUATIE DOOR GEMEENTEN
 - 7.1 Toegevoegde waarde Werktop-aanpak
 - 7.2 Strategie en organisatie van gemeenten
 - 7.3 Perspectief gemeenten op waardering ondernemers en kandidaten

7.4 Knelpunten en condities voor succes vanuit gemeenten

8 CONCLUSIES

8.1 Beoordeling door ondernemers en kandidaten

8.2 Werktop: doelmatig en effectief?

8.3 Factoren die bijdragen aan succesvolle samenwerking

8.3 Horizontale PPS in het sociale domein

8.4 Vooruitblik

Literatuur

Bijlagen

I Tabellen op basis van de enquête onder ondernemers

II Tabellen op basis van de enquêtes onder kandidaten Werktop en controlegroep

III Een vergelijking van de Werktop-aanpak met de aanpak in de gemeente Assen